

پرنشبهه — ۱۰ نيسان ۱۳۴۰

پرنهجي سنه — نومرو ۱۲

اداره خانه : باب

عالی جاده سنده

وقت مطبعه سنه

متصل گوشه

باشنده نومرو «۱»

صاحب و مدير

مسئولی محمد مسیح

ملی مخصوصه

آبونه شرائطی :

سنه لکی ۲۵۰ ،

آلغی آیلغی ۱۲۵

فوق العاده نسخہ لک

ایچون ۵۰۰ و ۳۰۰

نمروشددر .

مجموعه من هیئتتجه

طبعی تفسیر ایدلمین

آمار اعاده ایدلمز .

— ارده بسره کونده بر حیفار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، فنی ، رسمی مجموعه در —

عرب و لاتین حرفلری

بو یوک رشید باشا قلمه آتوب اعلان ایتدیکی تنظیمات سایه سنده دولتی ته اوقراسی شکلدن چقاروب عصریشدرمک ایسته میشدی . فقط ایسته دیکنه تمامیله نائل اولامادی . چونکه تمامیله جاهل ده نیله بیله جک بر محیطده عصرلرجه حاکم اولان عنعنه لری ییقمق قولای ده کیلدی . تنظیماتیکلرک باشلادقلری ایشلر یاریده قالدی . داها محمود عدلی زماننده غیر قابل تحمل اولغه باشلایان یکچیری قاووغی بوسکوللو فیه انقلاب ایتدی . بانظالون برنوع شالوار استحاله می یکچردی . مدنی دنیایک هر طرفنده رسمی قیافت صاییلان رده دینغوت ، جوبه دن استحاله ایدرک « استانبولین » اولدی . فراق ، سموکنغ کبی قاققلر ، رسماً مملکته کبره مدبلر . بیک تکفیر تهدیدلرینه رغماً صورقرايه چاتال قونولدی . فقط شوبله آفرانفاجه هر کسک چانالیله بیجاغیله « کندلی طاباغندن » یک یمه سی عادی تعمم ایدمه دی کتیدی . بوقیافت مسئله سی ، خدا ناستده اهمیت برشی اولقله برابر ، تجدید تاربخمزه کی صفحه لری و روحی حالتلری کوشته ریمک ایچین آبی بر مثالدر . بر طرفدن یکیکل کندی اجبار ایدیور . دیگر طرفدن اسکیکل یاقامزنی پاجامزنی براقیور .

تنظیمات ، مکتبلر آجدی . فقط مدرسه لری قاپانامادی . کندلی کندیلرینه زوال بولمالری ایچین اونلری اهماال ایتدی . فقط ، بواهاال مدنی نه قادر اوزون سوردی ؟ .

تنظیمات ، نظام تحکمه لرنی تأسیس ایتدی . فقط شریعت محکمه لرنی سد ایدمه دی . بونلرک العاسنی زمانه ترک ایتدی . و بو زمان نه قادر اوزادی کتیدی ؟ نهایت بونلری لغو ایتک جمهوریت حکومته نصیب اولدی .

تنظیمات ، لسان وادیانکده استقامتی ده کیشدردی ؟ شرقدن آیریلدی ؟ غریبه توجه ایتدی . تنظیماتدن صوکرک آجیلان دنیا مکتبلرله برابر « ملی لسان » ده قیمت بولمه ، قوت کسب ایتک باشلادی . شوبله بویه ، تورکجه ک قواعد و لغاتی یازیلدی . حق صوگ زمانلرده انسیقاپوه دی تشبیلری بیله پاییلدی .

شرق خصوصیتلرندن بریسه ده یازی و حرف مسئله سیدر . اریکچ بو مسئله کده موضوع بحث اولماسی ایجاب ایدیوردی . چونکه بو « کمالات » ایله « تحصیل کالات » ک مشکل اولدینی کیدکجه موضوعله کلاشیلدیوردی . بوراده کی جریان پیدا اولدی .

برنجی سنه

بریس، تماماً جذری حرکت ایدرک ، تماماً لاتین حرفلری قبول و تورکجه به تطبیق ایتک . بوکا طرفدار اولانلر براویوشمه و اوزلاشمه قبول ایتمه یورلر .

دیگری ، تخریرده هم غریب اصوللرینه تبعیت ، هم ده ممکن اولدینی قادر یازمیزک خصوصیتی بحفاظه ایتک . . بو مقصده حصولی ایچین بالخاصه مشروطیتک اعلانندن صوکرک بر چوق « اصلاح حروف خیلر ، چیتدی . عینی سنه ل طرفنده روسیه و ایران دده اصلاح حروف جریانلری پیدا اولدی . اصلاح حروف طرفدارلری ، اوکیسه لره بکزه رلوکه ، اونلر ، آرتیق جاریق ویا مست کیمکه تحمل ایدمه مملکه برابر ، اسقارین کیمکده جسامت ایدمه به رک ، صرف زره مخصوص « قالوش قوندورا » نوعندن بر شی ایجاد ایتک اغراضلر .

بونکله برابر شروسی نه کال اهمیتله عرض ایتک ایسته ریمکه ، یازی ده کیشدریمک دیمک ، فس آتوب اونک برینه قبالاق ویا قبالاق کیمک کی بسط و قولای بر مسئله دیمک ده کیلدر . مملکت حرث و عرفانه شدله تعلق ایتدیکی جهته بوکاقرار و برمه زدن اول ، کهنش و ددرین دوشونمکه چوق بو یوک احتیاج واردر .

مملکته لاتین حرفلرینه طرفدار اولانلر ، هنوز کوچوک بر اقلیتدر . اصلاح حروف تشبیلری دهمتعدد و متنوع اولقله برابر ، اورتابه سورولن تکلیفلردن هیچ بریسه هنوز عامه ک قبوله مظهر اولامامشدر . بو ، بویه اولقله برابر ، مسئله باقیدر : حرفلری بو کونکی شکللرله بحفاظه ایتک آرتیق قابلده کیلدر . چونکه :

۱ — بوکم آلاتایله تحصیل کالات مشکلددر . علم تحصیلده یازی ، برغایه ده کیل ، برآلندر . هانکی آت داها قولای آنده ایدیلر و قوللانیلرسه ، اونی ترجیح ایتک ضرورتی واردر . دیکیش ما کیناسنک ایجادندن صوکرک ترزبک ، قوندوروا جلیق و ساراجلیق نه قادر ترقی ایتدی ؟ بوکون کیسه انکار ایدمه زکه ، ابتدائی مکتبلرنده کی چوجوقلرک ، کافضه غیرتلرنی « غایه » ک حصولی اغرنده ده کیل « آت » ک تحصیل اغرنده صرف ایدرلر . و بو « آت » ی تحصیل ایتکهنوز موفقی اولاندن ، قاج بو زبیکلرجه چوجوق مکتبی ترک ایدوب کیدر ؟ ... مثلا بولغار چوجوقلری ، بزم چوجوقلره نسبتله ، تحصیل آلات خصوصنده نه قادر کالیدر ؟ بولغار ستانده معارفک سرعتله تعمم ایتسنک سببه ، حرفلرک بسطیلکیدر . بو لسانده هر کله سوبلندیکی کبی یازیلیر ؟ یازیلدینی کبی اوقونور . فرانسزجه ویا

اون اوچنچي عصر هجريده استانبول حياتي

- مابعد -

اسكى رجال و كبار عالمه لرينك ذوق برستلى وهوايله كده هوسلرى آلىق ايسته بن تازه قيزلى مدنيت حياسته آليشمش ويكي اصوللرى قبول ايتمش اولان عصرى خاتمرن كي فعال و متشبت اولمق قلرندن مربوطيت پيدا ايلدى كاري حمام اوسته لرى كهي قاديلر الله بازمجه اولمشل ايدى .

بونوع قاينلرك قياقتلرى ده كنديلرينه مخصوص كهي ايدى . ارقه لرندى قاهسى تئشلى مثلا شال اورنىك باصمه دن (نوره ييجيى) انتارى كيرلر ، صاچلرك سبك ، كا كليلدر ، باشلرينه كنارى اوياى بازمه نيندن برحوظو ز باغلوب (باط) ويا (ديوانخانه) جيويسى تعبير اولتان الماس ايكنه لر طاقارلر ، انجه ظريف بيوندن آتمة التون قوردونه مربوط مينلى ساعت طوبلو ايكنه ايله كوكس برطرفنه ايليشديريلر بو قوردونك اوجنده اوفق و ظريف برچاقى ربط ايديلردى . هله بو بونلرينه بياض دلبند باغلامق شرط ايدى . بعضيلرى بولدينك كنارلرينه (چكر دلدى) ويا (آه آه) ايشلديرلردى . اياق لدره صارى سختيان ترك ويا اوچكسى باصيق شيب شيب بولنوردى .

بونلر سوكيللرينه قارشى عاشقانه ، مخورانه كوز سوزهره باقارلر وانلره مطلقا الماسم ، كوزم ، شكرم سوزلرله خطاب ايدرلر . مخفى مجلسلرنده همفكر و همجنس لريله آيين جلويالارلر ، ايجلرنده عيش ونوشده تداول ايدر ، بعضا قزاقنى كچيردن خاتلرك بوغازلرى طبقانه رق عاشقانه نمره لر صاوردقلرى كوريلر ، بدمست اولانلرينه تصادف اولنوردى .

بو حاتم اوسته لرى كنديلرين سوهن خاتم افنديلر اوزرنده بيوك تاثير لراجر ايدرلر و ايسته دكلرنى كنديلرينه اجر ايتديرلردى . مشهور كورجى يوسف ضياء الدين باشانك حرمى خانم افندى سويديكى قديلبلى حامى اوسته لرندن عايشه خانمك محكومى اولديغى

حرفلرك ابقا ، تعديل ويا تبديلى مسئله سنى ، بركره حرت وعرفان ، صوكر ا روحيات و اصول تدريس نقطه نظرندن مطالعه ايتمك ايجاب ايدر . بو مسئله لرى بالاخره موضوع بحث ايتمك اوزره شيمدليك بوراده سوزى كسورم . دارالفنون تحري روجيات مدرسى

على حيدر

اولا لسانلرينه واقف بر كيمسه يارم ساعتدن از بر زمانده بولغا رجه حرفلره انستيت و الفت پيدا ايدر . بولسانده يازيلان هر كهي دوشور و اوقويا بيلير . عربجه حرفلره كلنجه :

— بن تور كجه قرائتى ، چو جوقلره شو قادر آيدى اوقوتدم . ديه سرد ايديلن ادعالك بر قيمت و اهميتى يوقدر . نهايت معلم ، اوقوتديغى چو جوغه هر هانكى برالفا كنانى اكمال ايتديرديكى ادعا ايديبور ديمكدر . تور كجه نك قرائتك نروده باشلادىغى تعيين ايتمك قولاي ايسه ده ، نروده ييتديكى اثبات ايتمك مشكلدر . اقبابى اكمال ايدى بر جوجوق ، كندى القبانده بولونان برقاج بوزقلشيه نى از بله مش ديمكدر . بونلرك خارجنده قالان بيكرلرجه كهي نه دوغرى يازايلير و نده دوغرى اوقويا بيلير !

۲ — مخبره و منافقه نك جهانده بو درجه تكميل ايتديكى بردورده ، بزه كنديمزه مخصوص بر خصوصى محافظه ايد چكز ديه عناد و اصرار ايتكده بر معنا يوقدر . صوك عصرده بالخاصه ترقى و تعمم ايدىن ماكنيا ، حيات اقتصاديه و اجتماعيه نه بويوك تحوللر حصوله كتمر مشدر ؟ يازى ماكنيا نك رسمى دائرلره و تجارخانه لره قبل جوق زمان وامكى تصرف ايتدير مشدر . آل يازيسنه نسبتله يازى ماكنيا سى اوج دردت دفعه سرعته ايلشله . صوكر ا ، اوج دورت قوپيه سيله برلكده نه تميز و كوزل رايش چقارير ؟ بو يازى يازان ده اوقويانده فضله زحمت چكمه ز . بزم تلغراف القابمه لر دوغرى و دى حرفلرى يازان موزس ماكنيا نى بر ذات اوتومويل ايا قاغى نك بورويوشته بكنر . تيوركه بك دوغرى ودر .

مطبعه جيلقده ترتيب مسئله سى لك كوچ ايشدر . بوده ، اوروپا و آمريقاد ماكنيا سابه سنده قولايلاشديريلمشدر . غرب مطبعه لرند ، قوللانيلان بر « لينوتيب » ماكنيا سى ، آل ايله ديزن سكز اون مرتبك ايشنى كورور . بو ماكنيا ايله ترتيب ايديلن حرفلر ، قيريق و ازل كده كيلدر . چونكه هر زمان يكي دن ترتميز دو كورور . مرتبك نه اليه سى و نده يازمقلى كيرله نير . بو ماكنيا نك استعمالنده ، مرتبك يازى زمانى اشغال ايدىن « داغيتمق » كيفيتى ده يوقدر . مستعمل حرفلر ، يكي دن اذابه ايديلير ويكي دن ترتيب ايديلير . شيمدى استعمال ايتديكمز حرفلره كوره بايلشمش لينوتيب ماكنيا لرى واردر . فقط بونلرى مطبعه لر بمزده استعمال ايدمه يرلر يازى سادلشديرلر لك لينوتيب اصولنه و فو يق ايدلسه ، شيه سز كتابلر و غزنه لر داها اوجوزه مال اولور . انسان امكندن و قوتندن جوق زياده تصرف ايديلير .